

Lundeenov načrt pokopan za to zasedanje kongresa

Bil je 40 glasov pri končnem glasovanju, ko je bil predložen v obliki amandmana; Townsendar pokopjinski načrt tudi poražen. Zbornica danes sprejme administracijsko socialno zavarovanje. — Roosevelt očrtal svoj religiozno-delovni program. Štetje brezposelnih delavcev

Washington, D. C., 18. apr. — Na kongresna zbornica je danes končno pokopala Lundeenov načrt brezposelnostnega zavarovanja s 158 glasovi proti 40. Ta je zdaj mrtve za dobo sedmega kongresnega zasedanja. Lundeenov načrt je določal delovni program. Štetje brezposelnih delavcev

Washington, D. C., 18. apr. — Na kongresna zbornica je danes končno pokopala Lundeenov načrt brezposelnostnega zavarovanja s 158 glasovi proti 40. Ta je zdaj mrtve za dobo sedmega kongresnega zasedanja. Lundeenov načrt je določal delovni program. Štetje brezposelnih delavcev

Washington, D. C., 18. apr. — Na kongresna zbornica je danes končno pokopala Lundeenov načrt brezposelnostnega zavarovanja s 158 glasovi proti 40. Ta je zdaj mrtve za dobo sedmega kongresnega zasedanja. Lundeenov načrt je določal delovni program. Štetje brezposelnih delavcev

Washington, D. C., 18. apr. — Na kongresna zbornica je danes končno pokopala Lundeenov načrt brezposelnostnega zavarovanja s 158 glasovi proti 40. Ta je zdaj mrtve za dobo sedmega kongresnega zasedanja. Lundeenov načrt je določal delovni program. Štetje brezposelnih delavcev

Washington, D. C., 18. apr. — Na kongresna zbornica je danes končno pokopala Lundeenov načrt brezposelnostnega zavarovanja s 158 glasovi proti 40. Ta je zdaj mrtve za dobo sedmega kongresnega zasedanja. Lundeenov načrt je določal delovni program. Štetje brezposelnih delavcev

Washington, D. C., 18. apr. — Na kongresna zbornica je danes končno pokopala Lundeenov načrt brezposelnostnega zavarovanja s 158 glasovi proti 40. Ta je zdaj mrtve za dobo sedmega kongresnega zasedanja. Lundeenov načrt je določal delovni program. Štetje brezposelnih delavcev

Washington, D. C., 18. apr. — Na kongresna zbornica je danes končno pokopala Lundeenov načrt brezposelnostnega zavarovanja s 158 glasovi proti 40. Ta je zdaj mrtve za dobo sedmega kongresnega zasedanja. Lundeenov načrt je določal delovni program. Štetje brezposelnih delavcev

Washington, D. C., 18. apr. — Na kongresna zbornica je danes končno pokopala Lundeenov načrt brezposelnostnega zavarovanja s 158 glasovi proti 40. Ta je zdaj mrtve za dobo sedmega kongresnega zasedanja. Lundeenov načrt je določal delovni program. Štetje brezposelnih delavcev

Washington, D. C., 18. apr. — Na kongresna zbornica je danes končno pokopala Lundeenov načrt brezposelnostnega zavarovanja s 158 glasovi proti 40. Ta je zdaj mrtve za dobo sedmega kongresnega zasedanja. Lundeenov načrt je določal delovni program. Štetje brezposelnih delavcev

Washington, D. C., 18. apr. — Na kongresna zbornica je danes končno pokopala Lundeenov načrt brezposelnostnega zavarovanja s 158 glasovi proti 40. Ta je zdaj mrtve za dobo sedmega kongresnega zasedanja. Lundeenov načrt je določal delovni program. Štetje brezposelnih delavcev

Domače vesti

Nov grob v Penni
Verona, Pa. — Jetiki, na kateri je bil bolan 3 leta, je podlegel Jos. Samec, doma iz Vedrijana pri Gorici na Primorskem. Tu zapuša ženo in dva majhna otroka, v Argentiniji brata in v starem kraju štiri sestre.

Samomor z rožnim vencem v roki
Indianapolis, Ind. — Dne 13. aprila se je usmrtila s plinom Frances Šašek, stara okrog 59 let in doma iz Smihela pri Novem mestu. Bila je članica društva 34 SNPJ in zapuša družino.

(Rojak, ki nam je poslal gornjo vest, poroča še tole: "Frances Šašek je dobro zamašila vse odprtine v kuhinji, nato je vze-la rožni venec v roke in odprla plin v peč. Našli so jo mrtvo z rožnim vencem v roki, kar zna-či, da je umrla med molitvijo. Tukajšnji župnik se je izrazil, da je ženska izvršila samomor v "hipni blaznosti" — samo da je bil lahko katoliški pogreb in obenem zaslužek. V resnici je pa žena šla v prostovoljno smrt zaradi neozdravljive bolezni. V zadnjih 12 letih je to že peti slučaj samomora med našimi dobriimi farani!")

Novi grobovi v Clevelandu
Cleveland. — V bolnišnici v Nottinghamu je umrl Frank Gradolnik, star 50 let in doma iz Horjula pri Ljubljani. V Ameriki je bil 28 let in tu zapuša tri sinove. Bil je član društva 53 SNPJ. — Dalje je umrl v bolnišnici Peter Jarc, star 62 let in doma iz Črne vasi pri Trnovem v ljubljanski okolici. V Ameriki je bil 33 let in tu zapuša čeno, sina in tri hčere. — Umrla je tudi Jennie Stopar, roj. Stržina, stara 53 let in doma z Vrhnike. V Ameriki je bila 36 let in tu zapuša moža, pet otrok in sestro. Bila je tudi članica SNPJ. — Nagle smrti sta umrla Fr. Lužar in Anton Resek, star 62 let.

Nesreče v Lorainu
Lorain, O. — Mary Jančar si je zlomila roko pri nesrečnem

padcu po stopnicah. — Ana Zalar je tudi nesrečno padla in si zlomila roko.

Mrtvo našli v postelji
New York. — Dne 16. t. m. so našli 21-letno Štefanijo Krojačič mrtvo v postelji. Rojena je bila v Pennsylvaniji (McIntyre), kjer zapuša starše, brata (vsi trije člani SNPJ) in štiri sestre. Tudi ona je bila članica SNPJ, toda morala je pustiti društvo zaradi depresije.

Denarne prispevke je pošiljati na Tom Mooney Moulders' Defense Committee, Box 1475, San Francisco, Cal.

padcu po stopnicah. — Ana Zalar je tudi nesrečno padla in si zlomila roko.

Mrtvo našli v postelji
New York. — Dne 16. t. m. so našli 21-letno Štefanijo Krojačič mrtvo v postelji. Rojena je bila v Pennsylvaniji (McIntyre), kjer zapuša starše, brata (vsi trije člani SNPJ) in štiri sestre. Tudi ona je bila članica SNPJ, toda morala je pustiti društvo zaradi depresije.

padcu po stopnicah. — Ana Zalar je tudi nesrečno padla in si zlomila roko.

Mooney apelira za finančno pomoč

Za novi proces potrebuje več tisočakov
San Francisco. — Tom Mooney se je ponovno obrnil na delavske organizacije in številne prijatelje za finančno pomoč v svrhu financiranja novega procesa pred državnim sodiščem, kjer je vložil zahtevo za izpustitev iz ječe po proceduri "habeas corpus", kakor mu je svetovalo zvezno vrhovno sodišče.

Stroški bodo znašali več tisoč dolarjev za prepis rekordov, to je evidence in ogromne kopice materiala. Kljub temu, da njegova odvetnika Frank P. Walsh iz New Yorka in John F. Finerty iz Washingtona delata brezplačno, Mooney pravi, da bo ta proces stal najmanj \$10,000.

Pričakuje tudi, da bo vzel najmanj 12 do 15 mesecev predno bo proces končan na državnem sodišču, kjer je bil že dvakrat. In če bo na tem sodišču tudi tretjič poražen, bo šel zopet pred zvezno vrhovno sodišče, ki ga zna končno oprostiti. Sicer državno sodišče to pot ne bo moglo tako cinčno zavreči njegovega priziva, ker je vrhovno sodišče zadnjič takorekoč obsodilo kalifornijsko "justico".

Kljub temu, da bo mogoče končno izpuščen iz ječe, bo vseeno moral presedeti še dolge mesece za omrežjem, kjer zna dočakati svojo 20 letnico krivičnega zapora. Tega se zaveda tudi Mooney, ki med drugim pravi: "Kljub temu, če gre to pot vse posreči, bom vsekakor moral presedeti v ječi še 12 do 15 mesecev."

Denarne prispevke je pošiljati na Tom Mooney Moulders' Defense Committee, Box 1475, San Francisco, Cal.

padcu po stopnicah. — Ana Zalar je tudi nesrečno padla in si zlomila roko.

Mrtvo našli v postelji
New York. — Dne 16. t. m. so našli 21-letno Štefanijo Krojačič mrtvo v postelji. Rojena je bila v Pennsylvaniji (McIntyre), kjer zapuša starše, brata (vsi trije člani SNPJ) in štiri sestre. Tudi ona je bila članica SNPJ, toda morala je pustiti društvo zaradi depresije.

Denarne prispevke je pošiljati na Tom Mooney Moulders' Defense Committee, Box 1475, San Francisco, Cal.

padcu po stopnicah. — Ana Zalar je tudi nesrečno padla in si zlomila roko.

Mrtvo našli v postelji
New York. — Dne 16. t. m. so našli 21-letno Štefanijo Krojačič mrtvo v postelji. Rojena je bila v Pennsylvaniji (McIntyre), kjer zapuša starše, brata (vsi trije člani SNPJ) in štiri sestre. Tudi ona je bila članica SNPJ, toda morala je pustiti društvo zaradi depresije.

padcu po stopnicah. — Ana Zalar je tudi nesrečno padla in si zlomila roko.

Mrtvo našli v postelji
New York. — Dne 16. t. m. so našli 21-letno Štefanijo Krojačič mrtvo v postelji. Rojena je bila v Pennsylvaniji (McIntyre), kjer zapuša starše, brata (vsi trije člani SNPJ) in štiri sestre. Tudi ona je bila članica SNPJ, toda morala je pustiti društvo zaradi depresije.

HITLER PROTESTIRA PROTI UKORU IZ ŽENEVE

Liga sklepa sankcije za bodoče kršitve

RUSIJA IN FRANCIJA PODPISALI PAKT

Berlin, 18. apr. — Hitlerjeva vlada je sinoči informirala Anglijo, da ogorčeno protestira proti ukoru, katerega je včeraj dal Nemčiji svet Lige narodov na izredni seji v Ženevi zaradi kršenja klavzul versajske mirovne pogodbe. Hitlerjev zunanji minister Neurath je pozval k sebi angleškega poslanika Phippsa in mu povedal, da je Nemčija užaljena vsled ženevskega zaključka, ki je tak, da "ograža povratek Nemčije v Ligo narodov."

Nemško časopisje piše o tem dogodku v tonu silnega užaljenja in naziva ženevsko resolucijo ukora insult Nemčije in "novo obtožbo za krivdo vojne". Vsega tega sta krivi Francija in Rusija, ki sta nalagali Ligo in člani sveta Lige narodov so verjeli lažem. Dalje pišejo nacistični listi, da je Francija "objela ruski boljševizem in Hitler se bo zdaj moral boriati z boljševizmom na dveh frontah"...

Ženeva, 18. apr. — Svet Lige narodov je včeraj izrekel ukor Nemčiji zaradi kršenja versajske pogodbe z uvedbo splošne vojaške dolžnosti. V svetu Lige narodov je zastopanih trinajst držav in dvanajst je glasovalo za ukor. Edina Danska se je vzdržala glasovanja. Ukor je bil torej soglasen.

Včeraj popoldne je svet razpravljal o sankcijah ali kaznih za Nemčijo v slučaju nove kršitve versajske pogodbe. Te sankcije, če bodo sprejete, bodo najbrž imele obliko ekonomskega bojkota ali blokade. Sovjetski zastopnik Litvinov je zahteval pakt medsebojne vojaške pomoči; v tem paktu naj sodelujejo Francija, Sovjetska unija in mala antanta.

V istem času je prišla vest, da sta se Litvinov in francoski zunanji minister Laval korenito dogovorila glede francosko-ruskega pakta.

(Dalje na 3. strani.)

Delavska mladina v akciji proti brezposelnosti

Snuje se mednarodni pritisk na vlade; problem najakutnejši v Ameriki

ZMAZKI NE POMAGAJO

Chicago. — Na iniciativo socialistične mladinske internacionale so delavske mladinske organizacije pričele z akcijo, s katero nameravajo prisiliti vlade, da store potrebne ukrepe v interesu milijonov brezposelnih mladine. Akcijo je podprla tudi strokovna internacionala in se pričakuje, da jo bo za Ameriko podprla tudi Ameriška delavska federacija.

Z ozirom na mednarodno situacijo bo letošnji svetovni delavski konferenci Lige narodov predložena spomenica in podprta s čim večjim številom podpisov. V tej spomenici bo mladina zahtevala od mednarodne delavske konference, da pritiska na posamezne države, naj sprejmejo potrebne ukrepe za uposlovanje brezposelnih mladine, kjer pa tega ni mogoče, naj ji pa nudijo zadostno materialno pomoč in oskrbe prilike za pohanjanje tehničnih in višjih šol v teku brezposelnosti.

Slično akcijo je storila tudi strokovna internacionala klerikalnih unij. Mednarodna federacija strokovnih unij je pa insturirala vse pridružene organizacije, naj sodelujejo v tem mladinskem gibanju.

V Ameriki bo poleg mednarodne peticije krožila tudi spomenica na zvezni kongres, pravi Winston Dancis, tajnik Socialistične mladinske lige. V tej spomenici so sledeče zahteve na zvezno vlado:

1. Sprejetje Lundeenovega načrta brezposelnostnega in socialnega zavarovanja.
2. Znižanje delovnika na 24 ur na teden za mladino pod 21. letom starosti in enaka plača za enako delo.
3. Plaćevanje posebnih doklad za šolanje in vzdrževanje revnih otrok, ki so ali bodo prizade- li z odpravo otroškega dela.
4. Večje apropiacije za javno šolstvo v svrhu, da se zagotovi vsem otrokom enake prilike do izobrazbe in priprave za življenje. Vlada naj dobi denar za drastičnim zvišanjem dedščinskega davka.
5. V kempah civilne armade (CCC) naj vlada odpravi militaristično vzgojo in jo nadomesti s tehničnimi in poklicnimi šolami.
6. Popolna socialna, politična in ekonomska enakopravnost otrok brez razlike na narodnost ali polt pri odrejanju relifa, uposlevanju in glede šolskih ukrepov.

V Ameriki je problem mladinske brezposelnosti najbolj akuten — kar velja tudi za brezposelnost sploh. Razne avtoritete cenijo, da je v deželi od pet do sedem milijonov brezposelnih mladine, to je oseb med 16. in 25. letom. Pretežna večina teh se ni nikdar delala. Pred par leti se jih je okrog dva milijona potepalo po deželi, nekateri kot brezdomci, drugi pa radi bega pred brezposelnostjo. Število teh vandrovcv je danes najbrž nekoliko manjše, vendar je pa še veliko.

Drugo je tudi to, da v Ameriki vsako leto doraste nad en milijon mladine. In kot kažejo številke o uposlenosti v industrijah, kjer dela vsako leto manj ljudi radi stalnih produkcijah izboljšav, ni v tej najvažnejši panogi industrijske Amerike niti enega mesta za dorastajočo mladino. Kdor od mladine dobi delo v industriji, ga izgubi pa nekdo drugi, navadno ni usilvi...

Državni senat preišče čikaško univerzo

Springfield, Ill. — Državna senatna zbornica je v sredo pod pritiskom čikaških burboncev sprejela resolucijo za preiskavo čikaške univerze zaradi "komunističnega pouka". Pet senatorjev bo vodilo preiskavo. Nižja ilinojska zbornica je na istočasno sprejela zakon, ki določa, da mora vsak učitelj in učiteljica v javnih in zasebnih šolah pridobiti delo v industriji, ga izgubi pa nekdo drugi, navadno ni usilvi...

starejši delavec, ker za oba ga ni dovolj — ne pod sedanjim aranžmom.

Industrijskim burboncem ni na tem, da bi odpravili brezposelnost ali jo pa sploh kaj zmanjšali. Na splošno imajo od nje dobiček — v veliki zalogi cenjenih in pohlevnih delavcev. In ker industrijskim baronom ni na tem, da bi odpravili ta rezervar, ne store ničesar niti politiki v Washingtonu ali pa v državnih zbornicah — ne brez velikega pritiska od volilcev. Če pa kaj store, je navadno brez pomena, ker je tako zmašeno skupo, da se izogne jedru zla. Zato je še vedno tako velika brezposelnost.

Edina stvar, ki bi najbrž precej znižala armado brezposelnih in dala tudi mladini priliko do dela, je uvedenje splošnega maksimalnega 30-urnega tednika. Ampak s tem ni v Washingtonu nič.

Ko je pred dvema leti izgledalo, da kongres res zna sprejeti Blackov načrt za znižanje delovnika na 30 ur v tednu, je na zahtevo in pritisk industrijskih baronov "delavstvu naklonjena" administracija hitro preprečila to z zmašitvijo "novega dela", od katerega je delavstvo dobilo le perje, kapitalisti pa meso s kostmi vred.

Tak je danes položaj. Armada brezposelnih šteje še vedno v bližini dvanajst milijonov. In če par let, ko bodo porabljene pravkar nakazane štiri milijarde za relifna dela, bo brezposelnost najbrž ostala tam, kjer je danes. Pod kapitalizmom ne bo nikdar več dela za milijone delavcev, pa bodisi mladih ali starejših.

Žensko zborovanje v Carigradu

Mednarodni kongres prvič v zgodovini

Istanbul (Carigrad), 18. apr. — Dvanajsti kongres Mednarodne ženske zveze za volilno pravico in enake državljanske dolžnosti se je danes začel v Istanbulu v turški republiki. Prvič v zgodovini se je zgodilo, da ta znameniti ženski kongres zboruje na turških tleh, v oni Turčiji, v kateri so bile turške žene še pred 17 leti zaprte v haremi in zunaj haremov so se smele pokazati le z zakritimi obrazi!

Danes so pa Turkinje svobodne državljanke, imajo volilno pravico in se udeležujejo v javnih službah. Danes so Turkinje pozdravile na stotine delegatkin, ki so prišle iz tridesetih držav na kongres v Istanbul — in v marsikateri teh takozvanih civiliziranih držav imajo žene danes manj pravic kot Turkinje.

Kongres se vrši v bivši sultanovi palači in predsejduje mu Corbett Ashby, znana feministinja iz Anglije. Na dnevnem redu kongresa so vprašanja: položaj in pravice ženstva, ženske v liberalnih poklicih, civilne in politične pravice žensk, s kakšnimi sredstvi naj se ženske borijo za odpravo vojne itd.

Državni senat preišče čikaško univerzo

Springfield, Ill. — Državna senatna zbornica je v sredo pod pritiskom čikaških burboncev sprejela resolucijo za preiskavo čikaške univerze zaradi "komunističnega pouka". Pet senatorjev bo vodilo preiskavo. Nižja ilinojska zbornica je na istočasno sprejela zakon, ki določa, da mora vsak učitelj in učiteljica v javnih in zasebnih šolah pridobiti delo v industriji, ga izgubi pa nekdo drugi, navadno ni usilvi...

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Narodna: za Zdravne drive (even Chicago) in Kanado \$0.50 na leto, \$2.00 na pol leta, \$1.50 na četrt leta; za Chicago in Kanado \$1.50 na leto, \$2.75 na pol leta, \$2.00 na četrt leta.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$0.50 per year, Chicago and Kanado \$1.50 per year, foreign countries \$2.00 per year.

One column per page—Reprints of material in non-recurring articles and unedited articles will not be returned. Other material, such as stories, plays, poems, etc., will be returned only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Način na vas, kar ima stik s svetom: PROSVETA 2657-59 St. Lawrence Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE REGISTERED PRESS

138

Datum v objavi, na primer (March 31, 1935), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom poteka naročnina. Ponovno jo pravilno, da se vam list ne ustavi.

Izbiranje pijavk

Predsednik Roosevelt je napovedal vojno takozvanim "holding" kompanijam, ki kontrolirajo javnonapravne družbe (elektrarne, plinarne itd.).

"Holding" kompanije so finančne organizacije, ki posedujejo večino delnic več družb in na podlagi teh delnic izdajo svoje delnice—navadno v veliko večji vsoti kakor znaša po njih kontrolirani originalni kapital. Stari Insull je vodil takšno "holding" kompanijo, ki se je pred tremi leti sesula in delničarji so izgubili težke milijone dolarjev.

Na priporočilo Roosevelta se kongres zdaj pripravlja na strogo regulacijo "holding" kompanij z namenom, da se prepreči bodoče finančne katastrofe Insullovega kalibra. To pomeni, da se bo regulatorni zakon nanašal v glavnem na "holding" kompanije, ki spekulirajo s kapitalom električnih central, plinarne itd. Zakon je tako sestavljen, da onemogoči spekulacije te vrste in če ne bo več dovoljeno to legalno odiranje in goljufanje, se ne bo več izplačalo poslovanje "holding" kompanij.

Finančni baroni, ki zahtevajo proste roke v vseh ozirih, so naravno zelo razočani in burbonsko časopisje je polno mastno plačanega krika proti nameravanemu zakonu.

"Holding" kompanije, proti katerim je naperjen zakonski predlog, so kajpada škodljive ljudskemu interesu—toda nič manj škodljive kakor so originalne privatne korporacije, ki obratujejo elektrarne, plinarne, v mnogih krajih tudi vodovode in druge slične javne naprave (public utilities). Tu je nov dokaz, kako Roosevelt izbira in dela nekakšne meje med "dobrimi" in "slabimi" kapitalisti, med "potrebnimi" in "nepotrebnimi".

Družbe privatnih "javnih naprav" so dobre in potrebne, toda družbe, ki spekulirajo s kapitalom teh privatnih "javnih naprav", so slabe in nepotrebne. Mi ne vidimo dosti razlike; če ne bi bilo prvih, ne bi bilo tudi drugih; prve odirajo konzumente z ene strani in druge jih odirajo z druge strani. In če se vladi posreči, da odpravi "holding" kompanije, bodo spekulanti hitro našli novo pot, da obkrožijo zakon in pridejo do svojega plena.

Najbrž—in skoro gotovo—se zgodi isto, kar se je zgodilo z zakonom obnove industrij (NRA), ki na papirju jamči minimalno mezo in maksimalni delovnik delavcem, toda lisčiji delodajalci so ta zakon zavili, da je minimalna plača zdaj maksimalna in maksimalni delovnik je minimalni.

Naj vlada reformira kapitalizem kakor hoče, kapitalistov ne bo reformirala. Oni že najdejo svoje! To igranje skrivalic med vlado in kapitalisti se lahko nadaljuje celo stoletje—in na koncu bo Amerika še vedno tam, kjer je bila v marcu 1933, ko je "new deal" vzel vajeti v roke.

Zakaj ne more biti uspeha s tem igračkarnjem, je menda jasno.

Vlada poskuša kapitalizem zvezati roke, da bodo manj pograbilni, ampak pusti jih pri polnih koritih. Ali ni to smešno? Kapitalisti ne smejo delati dobička na ta način, toda na drugi način ga lahko delajo! Spekulirajo ne smejo ob torkih, lahko pa spekulirajo ob petkih!

Fundament sistema—privatno okoričanje—je nedotaknjen in vsakdo sme upati, da se lahko zasebno okorišči kolikor more, kakor v "zlatih časih Coolidgejeve prosperitete," toda kapitalistom je zabavljeno, da ne smejo vzeti preveč, ker na mizi ni dovolj za vse ljudi, ki bi radi bili bogati.

Privatni kapitalizem naj ostane, kakršen je bil, ampak kapitalisti se morajo spremeniti in postati—novi ljudje. To je novi "deal"! Kapitalizem naj ostane hudičeva poklast, toda kapitalisti morajo biti odsej—angelji!

Roosevelt bo še dve leti izbral med "dobrimi" in "slabimi" pijavkami. In če bo prihodnje leto ponovno izvoljen, se bo nadaljevalo to izbiranje še šest let. Drugače ne more biti, kajti Roosevelt je dobra duša. Tako je dober, da bi rad naredil iz velikih lopovov zelo dobre duše.

On se ne zaveda, da na tem svetu ni dobrih in ne slabih pijavk. Samo pijavke so, ki pijejo kri. "Dobre" in "slabe" pijavke pijejo kri—in pije jo bodo, dokler bo kaj krvi na mizi.

Nam je to jasno ko beli dan!

Glasovi iz naselbin

"Na vasi pod lipo"

Cleveland. — Velika zelena lipa sredi vasi krasno celo okoliščo. Vse je tiho, nebesko lepo, mračno, se, zašli se vrikanje fantov, lajanje psov in nato se začne jok otročička. Mati zapoje "Uspavanko", dete je zaspało, zmračilo se je in fantje so pričeli prihajati na vas.

Prvi pride France in ne more, da bi ne opazil lune, ki tako prijazno sijte ter toži v pesmi "Luna sije" svojo srčno bol. Pozna se, da je sobota večer. Že je prišel Lojze ter poje pod oknom "Odpiraj, dekle kam'rico", dekle mu odgovarja z milim glasom, ni še večerjala in odpirati ne more. Komaj se odmakne izpod okna, že se približa Jurij ter poje pomorno "Marička odpi dur!". Odpre jih mati in ubogi fant je deležen nepričakovanih dšnav. Fantje se mu na ves glas smejejo, seveda tudi privoščijo mu. Nato pride Ivan, muzikaličen študent, fant, priljubljen v cel vasi. Fantje ga imajo posebno radi, ker jim dirigira v slovenski pesmi. "Sijaj, sijaj sončice" se glasno razlega, akoravno je že pozno in se je solnce že davno skrhilo.

Ljubezen je "Razbita čaša", tožijo fantje, nato se zašliši "Snoč je bil, dav je šel", katerega le more čakati. Začujejo petje drugih fantov. Ujezi jih. "Auf bika, auf bika", kričijo naši fantje. Kjer niso uslišani, gredo pomest to "golazen" iz vasi. Fantje. Ker niso uslišani, gredo poje skozi okno "Po gorah grmi in se blika, fantič moj po polju vriška". "Pa pri nas je korajža, pri vas je pa ni," zmagali so domači fantje, izgnali so druge iz vasi. Zapoje še "Naš maček", predno gredo k počitku. Odidejo.

Par trenutkov je vse tiho. Ne, Lojze ne more spati ter pride nazaj in pojasnjuje v pesmi "Mila, mila luna". S pesmijo se malo potolaži ter odide. France tudi ne more spati, pride nazaj žalostnega obraza, hudo mu je pri srcu, po slovo je prišel. Čas je prišel ko mora tudi ljubko zapustiti. "Se nočoj mi luna mila, razsvetluj mi pot temno", prosí France. Se en poljubček in objem in že je odšel. Zastor pada in sobota je minila.

Ko se zastor zopet dvigne, je velikončna nedelja popoldne, sliši se zvonjenje, ljudje prihajajo iz cerkve. Malč se ustavi, trga marjetice, jih vije v šopek in poje "Meglico". Žalostna se vsede na klop. Anica ga je tudi čakala ter toži "Vai so prihajali, njega ni b'lo", v drugi kitici se pridruži Malči in skupno toži, "Kako bom ljubila". Pripoje Rozi. Zakaj so vse tako žalostne na velikončno nedeljo? Vselega obraza prihihi Lina v pesmi "Ne bom se možila" in malo potolaži tudi druge, da se spozabijo in veselo zapoje v kvartetu. Kot že običajno, se imajo tudi ta dekleta veliko pogovoriti. Med govorjenjem opazi Urško, ki vaa solzna poje "Ko ptičica ta mala, tak sem neumnica b'la", svojem fantu, on je zanika in pravi "Nikdar te nisem ljubil in nikdar te ne bom". Strašno je njegovo ravnanje z njo. "Nikdar te srce moje ne more pozabiti", toži odhajočemu fantu. "Nekdaj se je postavljala s fantom, sedaj pa ima", pravi ena izmed deklet. Toda kmalu se jim zamili ter jo pričnejo tolažiti.

Tedaj pripoje par deklet "Jaz pa vrtce bom kopala" in pravijo, da bodo fante goljufale. To je pa že odveč fantom: "Kaj boš reva ti goljufala, nisi lepa niti zal", ošabno poje fantje. Ostrmočena dekleta se pridružijo prejšnjim in tolažijo Urško. Malč zagleda Franceta, ki je ravno stopil iz gostilne ter ga vpraša, "Kaj pa hodiš čez meglico"; on ji ne ostane dolžan odgovora. Dekletom se prične "Oj tiho srce moje". Pesem je polna solz, tja in dekleta najdejo tolažbo, ko jo poje. Jurij je res korajžen, pride in izmed deklet izbere svojo izvoljenko ter jo vpraša "Dekle, povej, povej, ali me še ljubiš kaj". Da, ljubi ga ali čeka in mamca jo kregajo.

Skupina fantov pripoje na vas, vsi so zadovoljni, ko ugledajo zbrana dekleta. "Veselo velikonč" si vsi vprek voščijo, nato sledi živahna zabava. Medtem pripodi Marjana pianega Janeza iz gostilne in vpije nad njim, da se fantje in dekleta kar spo-

gledujejo, objubi mu, da ni še konec, ker se bosta še doma "pogledala". "Oj žena me krega, kar sem se napil," pripoveduje Janez. Vsi se mu smejejo, ko se zaletava in poje. Nato skupno vsi zapoje "Dobro jutro". Komaj končajo, že svetuje Mario, "Jurij Benko, vzemi Lenko, pridno žensko boš imel", kar mu vsi potrdijo. Jurij pa opazi svojo prvo dekle, ki pride vaa potirna na vas in stopi k nji — "Saj sem ti pravil, ha, ha, ha, da me počakaj ha, ha, ha," in z dna srca ji privoščijo nesrečen zakon. Hudo ji je, ker ji očita, ampak podati se noče, najraje bi zbežala, toda Jurij jo ne pusti. Skriva jih ostali opazujejo ter gledajo pirhe, sekajo, točejo in se smejejo.

"Gor čez jezero, gor čez gmajnico", poje fantje in dekleta. Ko končajo, pride ubogi revež in prosí daru ter poje "Slepce". Usmiljenega srca je mladina, bogato ga obdari, on hvaležno odide, oni pa ostanejo vsi zamišljeni obrazov. Da se zopet ožive in malo pozabijo na žalost, zapoje "Barčica", nakar pride gostilničar iz gostilne in že na stopnicah s štefanom v roki poje: "Lepo je res na svet, kjer travca zelenu", družba se mu pridruži v petju in kmalu je prazen štefan. Po naročilu gre še po drugega, oni pa čakajo in pojo "Mlada". V taki veseli družbi ne sme manjkati godbe, zašliši se harmonika in nastopita vesela godca in pravita "Kdor če plesat, bom zagodil". In res, že dolgo ni bilo takega veselja, vse pleše, vse je veselo, se gostilničar se je pridružil plesalcem. Ko parkrat odplešejo, sledi par trenutkov odmora, tedaj pa zadoni iz gri skupine:

Zvezda vodnica,
zgodnja danica,
sveti nam sveti,
od ranega jutra,
skozi naš dan.

Sveti nam, sveti,
zvezda vodnica,
vodi nas h stogi
zvezda danica,
v pesmi na plan.

Sestnajst je tarkov,
zdrženih v tebi,
kestanjate je bratov (pevcev)
prišeljo sebi,
in vsak je voljan —

Da v akordih mehkih,
in zopet v krepkih,
se bode pesem,
razlivala v svet.
To si prisegel je
DVOJNI OKTET!

Zastor pade, konec je in vse prekmalu se nam zdi. Pa kaj hočemo, lahko poskušamo opisati to predstavo, ali resnično sliko je pa težko podati. Težko je verjeti, da se bo kaj takega godilo na odru Slovenskega narodnega doma na St. Clairju na velikončno nedeljo 21. aprila, kakor vam zagotavlja dvojni oktet Zvezda. Zato ste prav prijazno vabljeni, da nas posetite in vidite resnico.

Namen dvojnega okteta Zvezde je, da kolikor mogoče zajame slovenski narodni tip in da v priprosti luči pokaže publiki takega, kakoršen sploh je v svojih običajih, v mladostnih in srednjih dneh.

Publicistični odbor Zvezde.

Zanimive vesti iz La Salle

La Salle, Ill. — Komaj eno leto je minulo, odkar se je organiziral Gospodarski klub, odsek Slovenskega narodnega doma. V tej kratki dobi ta klub beleži lepe uspehe v članstvu in finan-

ci. Klub danes šteje 80 članov in finančno smo pripomogli S. N. domu za več stotakov v članarini in z raznimi prireditvami, ki

so bile vse dobro oblikane, če računamo na mizerne razmere, kakršne vladajo danes. Če bomo tolerantni, bomo v bodoče želi bolj uspehe v članstvu kot v finančnem oziru. Želja in naložba naša je, da čim prej plačamo dolg S. N. doma. Do sedaj se kljub slabim razmeram plačujejo obresti redno in tudi nekaj na izposojeno glavnico.

S. S. N. domom si je slovenski narod pridobil veliko ugleda med drugorodci v naši naselbini. Mnogi se čudijo, kako je to mogoče, da more tako mala skupina Slovencev posedovati tako veliko stavbo, ki je res ponos naselbini, medtem ko drugi, kot so Poljaki, Irci, Italijani in Nemci, ki so v veliki premoči od Slovencev, pa nimajo nobene narodne stavbe. Tudi upnik, ki je posodil denar SND in je po narodnosti Nemec, se je izrazil, da je Slovenski narod najbolj marljiv in najpoštenjši, ker kljub slabim razmeram izvršuje točno svoje obveznosti. Da bomo zmogli plačevati še vnaprej točno kot do sedaj, je Gospodarski klub sodelil, da se priredi piknik v nedeljo 23. junija. Kje se bo oddrževal, bo poročano pozneje. Prosimo pa druga društva in klube, da na isti dan ne priredijo piknikov.

Tu rojena slovenska mladina, člani pevskega in dramatičnega društva Soča, se zelo navdušeno pripravljajo za njih prvi pevski koncert, kateri se vrši na velikončno nedeljo 21. aprila ob 2. popoldne. Poleg tega pa mladina tudi uprizori šaloigro v enem dejanju "Ženin v zadregi". Mladina se trudi, da nudi kar največ mogoče duševnega razvedrila avdienci z lepimi slovenskimi pesmami in šaloigro. Zato posetimo to prireditev v velikem številu! S tem jim bomo dali več poguma za nadaljnje uestje slovenske pesmi in dramatike. Ves čisti dobiček je namenjen S. N. domu.

V naši naselbini je umrl John Potočnik ml. v najlepši moški dobi, star šele 35 let. V Chicagu je bival 18 let, kjer je delal za Illinois Central Railroad kompanijo. Bil je oženjen ter tam zapuščila soprogo in sina, tukaj pa starše, pet bratov in tri sestre. Pokojni John je bil vesele narave in zelo priljubljen v naši naselbini. Zapustil je mnogo prijateljev, ki ga ne bodo mogli pozabiti. Družini iskreno sožalje!

Za srebrni jubilej so prijatelji in znanci priredili "surprise party" Martinu in Frances Novljan na isti dan ko sta se poročila pred 25 leti. Bila sta zelo presenečena, ko sta videla poleg svoje družine toliko navzočih prijateljev in znancev. Oba Martin in Frances sta bila pred leti zelo aktivna pri SNPJ. Martin je bil svojačasno tajnik društva Sokol št. 98 in Frances pa agilna tajnica ženskega društva Tranja zarja št. 103 SNPJ. Sedaj pa sta obadva člana kluba št. 4 JSZ. Obema iskrene čestitke!

Pregovor pravi, da v potrebi spoznaš prijatelja, in ta je Gospodinski klub, ki je eden najbolj kompetentnih in delovnih za SND. Pomaga tudi pri vseh prireditvah, društvenih ali klubovih. Tako so se članice tudi naši prošnji odzvale, da bodo pomagale na dan majske proslave, katero priredita kluba št. 3 (Oglesby) in št. 4 JSZ (La Salle) v nedeljo 5. maja ob 2. popoldne v Slov. nar. domu.

Kot je že bilo poročano, bo na tej majski proslavi zastopan dramski odsek kluba št. 1 JSZ iz Chicaga, kateri uprizori eno najbolj pomembnih iger za de-

lavski sloj, socialno dramo "Rdeče rože", ena najbolj slovitih iger te vrste. V tej igri bo mnogo zanimivega in podučnega, v nji bomo videli pravo sliko življenja delavcev, ki so v stalni borbi za obstanek ter se bojujejo proti izkoriščevalskemu razredu. Soc. pevski zbor Sava bo pa zapel več lepih slovenskih pesmi. Zbor šteje okrog 40 pevcev in pevcev. V prešlih 17 letih si je Sava s svojim potrditvalnim delovanjem na pevskem polju pridobila priznanje, da se sme prištevati med prvostarske pevke slove v Ameriki. Udeležite se te prireditve, kjer se boste lahko prepričali in uživali eno najboljših duševnih razvedril.

Za to prireditev vlada veliko zanimanje v naši naselbini in okolici; tudi v drugih naselbinah jih zanima. Kot se sliši, pride več rojakov iz Milwaukeeja, Molina, Springfielda, iz Chicaga pa pričakujemo veliko skupino izletnikov.

Frank Martinjak, (2).

Slavčev koncert

Sharon-Farrell, Pa. — Slovenski pevski zbor Slavec priredi 27. aprila svoj prvi letošnji koncert. Vsi, ki so posetili zadnje tri koncerte Slaveca, upamo, da tudi letos ne bodo izostali. Vsa-kemu je znano, da so bile vse Slavčeve zabave ene najlepših v tukajšnjem okraju, zato vas vabi Slavec na krasno prireditev v soboto večer, dne 27. t. m.

Letos bo program nadvse bogat. Slavec bo pel poleg lepih slovenskih pesmi tudi srbsko, hrvatsko in tudi angleško pesem. Slavec se bo potrudil, da boste vsi zadovoljni s pesmami, postrežbo in tudi z dobrim starim pivom. Za ples bo igral Jakličev orkester iz Girarda. O. Poleg Slavčevega nastopa bosta sodelovala tudi hrvaški zbor Zrinjski in Campbell Music Club, ki bosta imela svoje solospese, duete in kvarete. Poleg teh zborov bo nastopila tudi naša mladina, Mili Novak in Trentorbarjeve sestre. Vodenčarjeva sinova v duetu in na kitari in gosli. Boste slišali in videli, da so tudi slovenski otroci sposobni napraviti nekaj lepega. Akrobatske plesne boste izvajali Eleanor Ravan in Miss Garey iz Girarda, tako da bo nekaj lepega. Vabljeni ste vti, da se udeležite in s tem finančno pripomorate do večjega uspeha. Znano vam je, da se slovenski zbor vzdržuje s tem, da od časa do časa prireja svoje prireditve, da pokriva svoje stroške. Pevski zbor je bil vedno pripravljen pomagati vsem našim gospodarskim in podpornim ustanovam. Kadar je bil povabljen, se je radevolje odavdal. Zato upam, da na tej veliki naši prireditvi ga ne pustite, ampak pridete vsi kot eden ter s tem pokažete, da ljubite svojo pesem in da naša pesem ne sme še umreti.

Pesem je duša naroda. Narod, ki poje svoje pesmi, pokaže, da je še živ narod, da ne bo še izumrl. Mi Slovenci smo vedno vesele narave, radi poemo svoje pesmi. Posebno, če so zapete v lepi melodiji, so naše pesmi eno najlepših. Kako je lepa naša "Po Jezeru". To pesem smo mogli vedno ponavljati tudi na prireditvah drugih slovenskih narodov, povsod je žela veliko priznanja. Tako "Vjenec arbakih narodnih pesmi", je nekaj veselega, nekaj razigranega, da vsakdo posluša z veseljem srcem.

O tem čovolu. Saj se boste sami prepričali na koncertni večer. Kot se je vsako leto Slavec obrnil na naše rojake za pomoč in darila, tako se tudi sedaj priporočamo. Saj veste, da smo Slavci fest fantje in punce. Radi pojema, radi pijemo, pa tudi radi darila vzamemo. Za vse se vam najlepše zahvaljujemo že vnaprej. Ker bo koncert imel 20 točk, zato bo začetek točno ob 7:30. Pridite ob času, da si preskrbite bližji sedež, obenem pa ne pozabite svoje denarne mošnje doma in na svojo družno pripeljite seboj.

Naj še omenim, da bomo plesali čez uro, tako da bo za vse preskrbljeno. Za malo vstopnino se boste lahko zabavali do jutra. Torej, rojaki tukajšnje okolice, ne pozabite na omenjeni večer! Posebno ste dobrodošli še iz daljnih naselbin. Na svidenje v soboto 27. t. m. in dobrodošli!

Frank Kramar.

Najmanjši dinam

Mladi elektrotehnik Istvan Zimmermann je zgradil dinam, ki je 3 in pol milimetra manjši od najmanjšega stroja, ki so ga doslej zgradili v Ameriki. Ta dinam ima komaj velikost muhe in Zimmermann ga je moral delati 4 mesece v posebnem steklu, ki mu je strošek 50 krat povečal.

Homer nas je potegnil

Nesmrtni Homer, knez starodavnih pevecov, pesnik dveh najslavnejših epov na svetu, "Ijade" in "Odiseje", ki že nad dva tisoč let sta sloves vzornega poeta, je bil, kakor zdaj najhaja na dan, čisto navaden prepisovalec. Ta vsaj pravi sanskritolog prof. dr. Dara, nastanik univerze v indijskem mestu Lahore.

Dr. Dara je skoro vse svoje življenje posvetil raziskovanju virov o grško-helenistični kulturi, proučil je posebno dobro Aristotela in Platona. Pri tem študiju, ki se ni omejeval na filozofijo, ampak je segal tudi v področje poezije, mu je prišel v roke indijski ep, ki kateremu je na svoje največje začudenje od neverjetno snovno podobnost z "Ilijado". J. J. ako pesnitvijo starih Grkov. Ep je po sodbi Dara tri do štiristo let starejši od "Ilijade", vsabinska podobnost z grško junško pesnitvijo je naravnost frapantna.

Indijski original pripoveduje v oblikovno polnih verzih o obleganju in padu mesta Lanka na Cejlonu. Kralj, ki vlada mestu Lanka se imenuje Rauana ter je prav takšen junak kakor mamilec ženskih src. Neke boginja, ki je zagledala vanj, mu je objubila najlepšo sestro v Indiji. Izpolnitev objube pa je tedaj kajti najlepša ženaka v Indiji, Sita, je omenjena s kraljem Rama. Ta Rama pa je mož, ki ima žena pod copato, dasi je drugače velik ovek in uspešen vojskovodja, ki razpolaga s 4000 vojakov. Kar pa boginja objubi, mora imeti polniti. Zato napelje, da dobi Rauana prihodstvi lepo Sito, ki si ničesar ne želi srčno kakor ljubavne pustolovščine, ker je sita enoličnega življenja ob strani svojega zakonika moža. Rauana odvade Sita v noči in megli, radi te ugrabitve se izcim med obema kraljica strahotna vojna za mesto Lanke. Poltrileto traja vojna, v katero se neprestano vmešavajo bogovi, dokler se ne polaste nasprotni ki z vijačo trdnjave.

V tej pravljici, ki vsebuje nešteto ljubkih mest, je prav lahko spoznati bistvo legende, tvori jedro "Ilijade". Rama je indijski Molaj. Rauana Pais, Sita je lepa Helena, med Lanka pa Troja. Toda dr. Dara je šel še globlje in je ugotovil, da se krijejo vse pesniške najdbe Ilijade s podrobnostmi tega epa. He-ktor in Ahil, Patroklos in vsi drugi protagonisti epov v indijski pesnitvi, odnosno v njegovih osebah. Celotni trojanski konj igra v obleganju in zavzetju Lanke odločilno vlogo.

Ze mnogi ugledni učenjaki so skušali izpiti, da Homer, pravljčni pevec, vobče ni bil in da sta "Ilijada" in "Odiseja" samo nam pesnitvi grške junške dobe. Zdaj pa pravi profesor Dara in razdira se to pravljico, ko mi, da je bil Homer spreten posnemač ...

Mravlja in čebela

Naravoslovec dr. Franz Maidl je imel te predavanja, v katerem se je bavil z vedno nemirom temo življenja mravelj in čebel, ki kaže samo mnogih medsebojnih podobnosti, temveč tudi nekatere pravičnice podobnosti človeškemu dejanjem in nehanjem.

V svetu mravelj naletimo n. pr. na iste lastne stopnje, ki jih opazujemo tudi pri čmaku, t. j. stopnje lovcev, zbiralcev, živinorej in poljedelcev. Seveda se mravlje zadnje vrste ne bavijo z obdelovanjem polja v našem smislu, pač pa uganjajo neke vrste gojitve užitenih Mravlje so v splošnem sovražne vsemu, kar spada v njihov rod, vendar pa živi med njimi cela vojska živali, posebno uši, ki ravno najmlje z njimi naravnost prijateljsko, jih "hojijo" s tipikalno, ližejo in krmito. To vendarle svoje razloge v svojevrstnih izločinah teh želk, ki se mravlje z njimi posebno radi ukajo in ki vplivajo nanje kakor na človeka, hol, opij in podobno. Te žuželke so mravlje prava molzna živinica.

Nadalje imajo mravlje, ki vedo, kako se pogenj, in druge, ki zgradijo ob poplavih in v njih teles nekakšno Noetovo barko. Podzemna skena gnezdišča nekih mravelj so prava kmetijska kmetijska prostornina do 8 kub. metrov; a tudi pri nas naletimo včasih na mravljišča, ki merijo v višino od 2 in pol metra, obzergu pa 15 m. So mravlje, ki uporabljajo lečinke za nekakšne tkalne čolnice, da napravijo z njimi iz živih listov gnezda. Neke mravlje se oriantirajo po soncu in zvezdah, druge se ravnaajo kakor stozledci po sledovih. Posebno zanimive so tudi tiste mravlje, ki so sposobne samostojnega snovanja novih naselbin in se morajo okoristiti z najbolj zamudnimi metodami, da si zagotovijo v tem pogledu sodelovanje tujih mravelj. Te poti vodijo preko sleparije in umora, kakor bi to imenovali pri ljudeh.

Mnogo podobnih pojavov najdemo tudi med čebelami, a pri tem nas mora presenetiti, da obe živali nikakor ne izvršajo od skupnih delovnih prednikov.

So pač podobnosti, ki jih mora uporabiti narava, da doseže isti smoter: ohranitev vrste.

Najmanjši dinam

Mladi elektrotehnik Istvan Zimmermann je zgradil dinam, ki je 3 in pol milimetra manjši od najmanjšega stroja, ki so ga doslej zgradili v Ameriki. Ta dinam ima komaj velikost muhe in Zimmermann ga je moral delati 4 mesece v posebnem steklu, ki mu je strošek 50 krat povečal.

Slika kaže hišo v Brooklynu, N. Y., katero so okupirali brezposelni.

Najmanjši dinam

Mladi elektrotehnik Istvan Zimmermann je zgradil dinam, ki je 3 in pol milimetra manjši od najmanjšega stroja, ki so ga doslej zgradili v Ameriki. Ta dinam ima komaj velikost muhe in Zimmermann ga je moral delati 4 mesece v posebnem steklu, ki mu je strošek 50 krat povečal.

Federated Pictures

Maksim Gorki:

MATI

SOCIALEN ROMAN

V njenih prsih je bilo toplo in tiho, kakor v majhnem, starem vrtu ob poletnih večerih.

Tretji dan sta dospeli v selo; mati je vprašala kmeta na polju, kje je smolarija, in kmalu sta stekli po strmi gozdni stezi — leseni hodi so ležali na njej kakor stopnice — na neveliko ravnilo, zasmeteno z ogljem in žaganjem, zalito s smolo.

— Pa sva prišli! — je dejala mati in se plašno ozirala naokolo.

Poleg koč iz žrdi in vej so obedovali za mizo iz treh neobrezanih desak, položenih na kozle. Ribin, ves črn, z razgaljenimi prsi, Jefim in še dvoje mladih fantov. Ribin ju je najprej opazil; položil si je roko na oči in je molče čakal.

— Dober dan, bratec Mihajlo! — je vzkliknila mati oddale.

Vstal je in jima šel počasi nasproti; spoznavši jo je ustavil in si s svojo temno roko smele pogladil brado.

— Na božjo pot greva! — je dejala mati. — Daj, sem si mislila, obišči brata. To je moja znanca, Ana ji je ime.

Vesela svoje izmišljotine je pošklepila na resno in drago obličje Sofje.

— Bog daj! — je dejal Ribin mrko, ji stisnil roko in se priklonil Sofji; potem je nadaljeval: — Ne laži, tu nisimo v mestu, tu ni treba laži! Sami ljudje naše vrste smo.

Jefim je za mizo pozorno opazoval tujki in tiho zaspešal nekaj svojima tovarišema na uho.

Ko sta se ženski približali mizi, je vstal in se jima molče priklonil; njegova tovariša sta obsedela, kakor da ne bi bila opazila gostov.

— Tu živimo kakor menihi! — je dejal Ribin in potkal Vlasovko po rami. — Nihče ne prihaja k nam; gospodarja ni doma, gospodinjstvo so prepeljali v bolnico, in sedaj sem jaz nekak oskrbnik ... Sedita za mizo. Ali se vama poljubi čaša čaja? Jefim, stopi po mleko!

Jefim je počasi odšel v koč, romarici sta sneli z ramen nahrbtnika; eden od fantov, visok in slok, je vstal izza mize in jima pomagal, drugi, kosmat in zajeten, je zamisljeno položil komolce na mizo, gledal na ženski, česal si glavo in tiho žvižgal.

Težki vonj po sveži smoli se je zlivljal z dušnim duhom gnojčega listja in vrtil glavo.

Tega kličejo za Jakopa — je dejal Ribin pokazavši na visokega fanta — a ta je Ignacij.

— No, in kaj je s tvojim?

— V ječi je! — je vzdihnila mati.

— Ze spet v ječi? — je vzkliknil Ribin. Ali mu tako močno ugaja, kaj?

Ignacij je obmolknil, Jakob je vzel mater palico iz rok in dejal:

— Sedl, stara ...

— Kaj pa vi? Sedite! — je dejal Ribin Sofji. Molče je sedla na rob hloda in pozorno ogledovala Ribina.

— Kdaj so ga odvedli? — je vprašal Ribin in zmagovito se glavo vzkliknil: — Sreče pa ni ma, Nilovna!

— Kaj za to!

— Hm? Ali se privadiš?

— Tega ne, a vidim, da brez tega ne gre!

— Tako! — je dejal Ribin. — Pripoveduj ...

Jefim je donesl lonček mleka, vzel z mize čašo, jo splahlil z vodo in nallviš vanjo mleka jo je porinil pred Sofjo pozorno poslušajočo materino povest. Gibal se je tiho in oprezno. Ko je mati končala svojo kratko povest — so vsi molčali za hip. Ignacij, ki je sedel za mizo, je z nohtom začrtaval na deske vzorce. Jefim je stal vzad za Ribinom in se s komolci naslonil

na njegove rame, Jakob se je naslanjal na hlood, sklenil roke na prsih in sklonil glavo. Sofija je izpod čela ogledovala kmete ...

— Da-a! — je medlo in mrko dejal Ribin. — Tako daleč smo že ... da kar odkrito ...

— Če tu napravimo tako parado — je dejal Jefim in se mračno nasmehnil — nas kmetje pobijejo do smrti!

— Tako je! — je potrdil Ignacij in priklinal z glavo. — Ne, v tovarno pojdem, tam je vseeno boljše ...

— Obsojen, praviš, da bo Pavel? — je vprašal Ribin.

— To je gotovo ... — je dejala mati.

— In kakšno kazen mu prisodijo? ... nisi slišala?

— Prisilno delo ali pa dosmrtno pregnanstvo v Sibirijo ... — je tiho odgovorila.

Vsi trije fantje so jo naenkrat pogledali, a Ribin je povsli glavo in počasi vprašal:

— Ali je znal, kaj mu grozi, ko je vpriporil vso svrto?

— Ne vem ... gotovo je znal ...

— Znal je! — je glasno dejala Sofja.

Vsi so obmolknili, kakor da bi bili zmrznili v hladni misli.

— Tako! — je nadaljeval Ribin mrko in važno. — Tudi jaz mislim, da je znal. Brez predvarka bi se ne bil lotil stvari. Ali ste videli, otroci, kaj takega? Natanko je vedel, da ga lahko nataknejo na bajonet in da mu naprtijo ječo, in vzlic temu je šel naprej. Moral je in je šel. In če bi mati ležala na cesti, stopil bi preko nje in šel naprej ... Ali bi bil šel preko tebe naprej, Nilovna?

— Vsekako! — je dejala mati, vzdihnila težko in se ozrla naokolo. Sofja ji je molče pogladila roko, srđito je namršila obrvi in gledala Ribina nepremično. —

— To je človek! — je dejal potihlo in oplazil vse s svojimi temnimi očmi. In znova je šestero ljudi molčalo. Nežni solčni žarki so viseli v zraku kakor zlati travki. Nekje v bližini je zakrakala vrana. Mati se je ozirala naokolo vsa iz sebe ob bridkih spominih na prvi maj, na sina in na Andreja. Na mali, tesni ravni so se valjali razbiti lonci izpod katrana, izruvani štori so se ščeperili, žaganje se je treslo. Hrasti in breze so se gosto gnetli okolo ravni, neopaženo so se pomikali vse bližje, kakor da bi hoteli streti in uničiti vso to nesnažno šaro, ki jih je žalila. In uklenjeni v nepremično tiho, so metali na zemljo temne, tople sence.

Naenkrat je stopil Jakob vstran in zamahnil s palico z glavo je suho in glasno vprašal:

— Ali pošljete naju z Jefimom zoper te?

— Zoper koga pa? — je odgovoril Ribin čemerno. — Z našimi rokami nas davijo ...

— Vzlic temu pojdem k vojakom! — je tiho in odločno izjavil Jefim.

— Kdo pa ti brani? — je vzkliknil Ignacij.

— Pojdi! Samo kadar boš name streljal, meri v glavo ... Glej, da me ne pohabiš, ubij me na mah!

— To sem že slišal! — je rezko zakričal Jefim.

— Počakajte, otroci! — je dejal Ribin in počasi vzdignil roko. — Pogledite — žensko! — je rekel in pokazal na mater. — Sin njen je gotovo izgubljen ...

— Zakaj govoriš tako? — je vprašala mati z bridkostjo v arcu.

(Dalje prihodnjik.)

trdila, sva bila v skrbeh, kaj bo, ako naju ne bodo pustili naprej. Vlak se je začel pomikati naprej proti italijanski meji in v kratkem času smo bili na cilju. Na meji smo morali vsi izstopiti, nakar so nam obmejni in finančni uradniki vse pregledali. Jaz in moj sopotnik sva se kar tresla od bojazni, da naju ne bi zavrnili. Toda ves strah je bil brez potrebe; uradniki so vse pregledali in ugotovili, da je vse v redu. O omenjenem potrdilu niso vprašali in midva sva bila pri obmejnem pregledu izpuščena kakor vsi drugi. Vprašali nas niso ne o vojaškem in ne o policijskem potrdilu.

Po pregledu na jugoslovanski meji smo prestopili rnejo in nato so nas zopet na italijanski strani pregledali, ako imamo vse v redu. Pregled se je končal v zadovoljstvo vseh, potem so nas pa odpeljali na postajo, kjer smo kupili vozne listke do Trsta.

Na postaji v Trstu so nas čakali uradniki parobrodne družbe, ki so nas odvedli v mesto. Tam so nam preskrbeli prenočišče v nekem velikem poslopju. Dobili smo sobo, ki je izgledala kakor gledališče. Vseh potnikov nas je bilo okrog trideset ter smo bili vsi skupaj pomešani, moški, ženske in otroci. Prenočevali smo vsi v prostorni sobi, na enem koncu moški, na drugem pa ženske in otroci.

V Trstu smo čakali na parnik štirinajst dni. V omenjenem poslopju smo prejeli tudi hrano, za kar so nam nekaj malega zaračunali. Včasih smo šli pa tudi v kakšno gostilno, kjer smo si izbrali jed po svoji volji. Ko smo uradnike izpraševali, kdaj se bomo vkrcali na parnik, so nam vselej odgovorili, da v kratkem in tako so odlašali dan za dnem.

Meni je bil Trst dobro znan že iz prejšnjih časov. V mestu sem se nahajal štiri mesece med svetovno vojno, v okolici pa čez leto dni. Zato sem bil s svojim znanjem dobrodošel sopotnikom, ki so se podajali na izprehod po mestu podnevi in tudi ob večerih. Seveda smo se morali čuvati in biti previdni. Najrajši smo se izprehajali po ulicah starega mesta, kjer živi revnejše prebivalstvo. Tako smo se dobro seznanili z ljudmi v tistem delu mesta, kjer smo videli mnogo bede in umazanije. Trst je na las podoben drugim pristanišnim mestom, kjer se šopirita beda in bogastvo vsak na svojem koncu in kjer reveži bijejo težak boj za obstanek.

(Dalje prihodnjik.)

Svilnata nogavica

Napisal Georges Laniet

“Do svidenja drevi, Etienne,” se je Eliza poslovila od svojega moža, ko je ravno prebiral časnik.

Etienne je odložil list na koleno.

“Kaj že greš?”

Prav za prav čisto nepotrebno vprašanje, ko si je njegova žena že posadila svoj ljubki klobuček na glavo in si ogrnila karzen plašč. Vrh tega si je pravkar oblačila rokavice.

“Kakor vidiš,” je odgovorila raztreseno.

“Pa tako zgodaj danes?”

“Da, celo vrsto potov imam še ...”

“A vendar še nisi izpila kave!”

“Ce se bom tako obirala, sploh ne bom gotova. Sicer me pa (glas ji je zvenel neprimerno, nekam visoko) skoraj gotovo ne boš pogrešal. Kadar si zatopljen v svoj časnik, ti je pač vseeno, tudi če bi bila na luni!”

“Dobro, pa ne bom več bral. Odložil klobuk, da se kaj pome-nim.”

Drobna brazda se zareže Elizi obkraj ust in z glasom, ki je razločno izdajal nestrpnost, reče: “Saj pač ni več vredno! Ali ne greš mar koj v pisarno?”

“Ravno zato, počakaj malo, pa te bom malo spremlil ... V katero smer greš?”

“Ni je smešnejše stvari od moža, ki spremlja svojo ženo pri gospodinskem nakupovanju. Menda vendar nočeš, da bi gledala v tebi nekakega psička, ki mora človek nanj paziti pri slehernem koraku?”

“Ne, rajši že nevačnega sproga.”

“Ti znaš človeka res razdražiti ... Drugače si pa prav prijeten človek!” se posali mlada

William E. Dodd, ameriški poslanik v Berlinu.

žena in se skloni k možu ter mu pritisne poljub na čelo. “Nu, menda nisi več srđit? Zdaj me pa pusti, da odhitim.”

In že je pri vratih. Nagla kretanja, s katero se je obrnila, je nekoliko vzvalovila njeno krilo. In tako je Etienne imel priliko, zagledati na njeni desni svilnati nogavici majhen razpor.

Res, bog ve kaj to ravno ni, toda Etienne se je v šoli svojega zakona že marsičesa naučil in ve, da za svilnato nogavico ni pogubnejše reči kakor strgana nit. Že je hotel poklicati Elizo nazaj a ker se ji je tako mudilo, je ni maral več zadrževati. Vzdihnil je — saj je še predobro poznal takele večje in manjše muhe svoje glave žene — in se spet zatopil v branje.

Toda njegove misli so bile drugod. Ni se mogel zbrati. Živčeno je zmečkal časnik in ga vrčel v kot. Le kaj ima Eliza zadnje čase toliko opravkov po mestu! Ves ljubi božji dan je na nogah in hiti iz enega konca mesta v drugega. Neki notranji nemir jo goni, da nima obstanke doma. In ko se zvečer vrne, je vsa spehana in ubita in pripoveduje o vseh mogočih nakupih, o poskušanjih pri šivilji in o popoldanskih čajankah.

Nocojšnji večer se nič ne razlikuje od prejšnjih. Etienne se je bil ravno dobro vrnil iz pisarne, ko se prikaže Eliza, vsa zasopljena, z bliskajočimi se očmi in temno rdeča v obraz.

“Dobro večer, dragi!” zagostoli. “Joj, koliko sem danes spet imela potov! Kaj pa tako imenitno diši? Pozabila sem že, kaj sem naročila za večerjo. Ne, ta poskušanja moje nove višnjeve obleke me je čisto ubila! Pomislj, cele tri ure! Pa ti, Etienne, kaj si pa ti počel? Povej kaj!”

Kakor vrtnec se smuka mlada žena vročeno po sobi sem in tja, vrže sem rokavice, tja torbico in na mizo klobuk. In pri tem venomer govori in skače a tega predmeta na onega. Etienneov molk jo začneja vznemirjati.

“Kaj ti je prav za prav? Ali je mar strela udarila vate?”

Da, kakor bi bila strela udarila vanj, sedi Etienne nepremično in nemo. Malo prej, ko je tjavendan opazoval svojo ženo, je bil opazil, da se je razpor zelo povečal in da se zdaj nahaja na levi nogavici.

“Ali ti mar ni dobro?” sili Eliza v svojega moža.

“Da ... nič prav dobro se ne počutim. Prosim te, nikar se mi toliko ne smukaj ...”

Čisto mehanično govori, tjavendan, ne da bi prav vedel, kaj. Vse njegove misli so uprte samo v eno točko. Ali se ne moti? Ali je bila Elizina nogavica res raztrgana, ko je šla z doma? Njeno naglo smukanje sem in tja ga je utegnulo zmotiti. Če je pa prav videl, kako naj si potem poja-sni, da si je Eliza med potjo preobula nogavice? Morda pri šivilji, se domisli. Toda ali mora doma, če pomeja obleko, tudi nogavice sezuti?

Cedalje bolj vroče gori Etienneov obraz in vendar mu je, kakor bi ga mrazilo. Kri v njegovih sencih razbija in kuje.

“Zdi se mi, dragec, da boš hri-povo dobil!” reče žena v skrbeh.

“Lezi v posteljo, pa ti bom napravila vroč čaj z rumom.”

Ali je Elizino sočutje pristno, ali mu pa le komedijska igra? Ali je res nežnootna, vdana mu zakonska žena, vsa očarljiva in živahna, čeprav nekoliko ničemurna in veseljavna — ali pa ...

“Nikar toliko ne onegavi,” odgovori mož. “Nič hudega mi ni, samo teka niman in ne bom nič jedel.”

“Da, prav imaš, res je boljše, če je človek oprezen,” mu pritrdi Eliza. Ni videti, da bi jo bilo

preveč užlostilo, ko bo sama večerjala. Zato pa v Etienneovem srcu toliko bolj gloda ljubosumnost, žgoča in grizoca ljubosumnost.

Vso noč ni zatislil oči. Vročično se je premetaval po postelji, medtem je pa Eliza mirno spala. Globoko in trdno ... Spanje nedolžnosti ... ali pa samo utrujenosti. Ali naj jo prebudi, čisto nepričakovano obsuje z vprašanji, da jo bo zmedel in ji izmamil priznanje? Ne upa se. Preveč jo je ljubil in še zdaj preveč visi na njej z ljubeznijo, ki jo dvomi delajo še neizmernejšo.

Nekaj dni nato se Eliza po kosilu spet skloni k svojemu možu in se nežno poslovi:

“Do svidenja drevi, dragi!”

In ne da bi čakala njegovega odgovora, zavije k vratom. Toda Etienne jo poslednji trenutek osorno pokliče nazaj.

Vsa osupla se obrne, ne vedoč, da so bile njegove ostre oči usrle na njeni levi svilnati nogavici komaj viden razporen šiv. Spet bo odšla z doma, neskrbna, z nasmehom na obrazu — in bo morda na povratku nič hudega ne sluteč spet nosila dokaz svoje krivde, svojo lastno obsodbo na lepo oblikovani nogi. Etienne se zgrogli. V duhu že vidi neogibne posledice: ločitev, sramoto, tragedijo ...

“Kaj se je pa zgodilo, za božjo voljo?” vpraša, ne da bi si znela razložiti njegov nenadni srd.

Hripavo odgovori mož: “Ne razumem, da se elegantna in dobro vzgojena žena kakor si ti, ne sramuje hoditi okoli z raztrganimi nogavicami ... Pri prici mi imaš obleči druge nogavice. Razumela?”

Eliza se oddahne: “Ti moj ljubi Bog, to je vse, kar si mi imel povedati? ... Zato pa vendar ni treba človeka tako prestrašiti!”

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 18. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta in šteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov in eno družino k eni naročnini. Prosveta stane za vse enako, za člano ali nečlano \$6.00 za eno leto nazaj. Ker pa člani še plačajo pri anasmentu \$1.20 za tednik, se jima to šteje k naročnini. Torej sedaj ni vzkroka, reči, da je list predrag za S. N. P. J. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini ali ki bi rad čital list vsak dan. Cena lista Prosveta je:

Za Druž. države in Kanado \$6.00	Za Cicezo in Chicago je ...
1 tednik in ... 4.00	1 tednik in ...
2 tednika in ... 3.50	2 tednika in ...
3 tednika in ... 2.50	3 tednika in ...
4 tednike in ... 1.20	4 tednike in ...
5 tednikov in ... nič	5 tednikov in ...
Za Evropo je ... \$9.00	

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnilo: Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član S. N. P. J. ali če se preseli prof od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati do vsote lista Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo dati datum za to vsoto naročniku.

PROSVETA, S.N.P.J., 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priročeno pošiljam naročnino na list Prosveto vsoto \$.....

1) Ime Čl. družstva \$.....

Naslov Čl. družstva \$.....

Ustavite tednik in ga pripilite k moji naročnini od sledečih članov družine:

2) Čl. družstva \$.....

3) Čl. družstva \$.....

4) Čl. družstva \$.....

5) Čl. družstva \$.....

Mesto Država

Nov naročnik Star naročnik

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Izkušnje slovenskega priseljenca

Piše Frank Kroll

(Nadaljevanje.)

Vlak je drvel proti Ljubljani, mi smo pa tužnih src in žalostnih obrazov sedeli v kupeju in mislili na svoje drage, ki so ostali doma. Kako hudo mora biti tudi njim, ki vedo, kako daleč pelje naša pot, na katero smo se podali v borbi za vsakdanji kruh, ki si ga bomo morali služiti v tujini. Kdaj bo zopet nastopil čas, ko se bomo vrnili nazaj v svoj rojstni kraj, srečni in bogati, da bomo svoje prihranke delili z njimi?

Marsikomu so solze vstopile v oči in polzele po licih, kajti ločitev nam nikakor ni hotela izginiti izpred oči. Polagoma smo se pa pustili v pogovor, eden in drugi je z ihtočim glasom začel praviti, kako smo zapustili svoje domače in svoj rojstni kraj. Sedaj gremo v tujino, med tuj narod, kjer se bomo težko privadili. Pred odhodom smo se veselili in smo radostno vzklikali: “V Ameriko gremo!” nazadnje bi se bili pa najraje skesali. To in še drugo smo se pogovarjali v kupeju vlaka, ki nas je peljal proti Ljubljani.

Vlak se je ustavil na nadaljnjih postajah. Vstopali so novi potniki, ki so se vozili v razne kraje. Skoro vsi so bili dobre vo-

lje, nas pa ni veselilo, da bi se spuščali v pogovore z njimi. Mi smo mislili svoje in sklepali smo, da tudi drugi potniki ne bi bili tako dobrega razpoloženja, ako bi bili na našem mestu. Oni se bodo morda še istega dne vrnili domov, dočim se zna pripetiti, da mi ne bomo nikdar več videli svoje rojstne vasi, staršev, bratov in sester.

Končno se je vlak ustavil na postaji v Ljubljani. Med vrvenjem smo pograbili svoje kovčege in drugo prtljago, izstopili iz vlaka in dali našo prtljago prepeljati v bližnji hotel. Bilo je še zgodaj zjutraj in odpotovati smo imeli iz Ljubljane šele naslednji dan; zato smo si najeli tudi spalne sobe, kajti v noči, ko smo se podali na pot, nismo spali nič, na nadaljnji vožnji pa tudi ni kazalo, da bi mogli potestno zatisliti trudne oči.

V Ljubljani smo imeli glede našega potovanja še nekaj opravkov; kar nas je bilo fantov, smo hoteli to sami urediti, dekleta so pa ostala v hotelu in pazila na prtljago.

Fantje, štirje po številu, smo si morali tudi preskrbeti potrebne potrdila glede vojaške službe. Potrdila smo morali dobiti, da bomo lahko dokazali, da smo

služili v jugoslovanski armadi in odslužili svoj dveletni rok, kar se je tedaj zahtevalo od fantov, ki so bili podvrženi vojaški službi.

Pri vojaškem poveljstvu v Ljubljani smo imeli zopet sitnosti. Nikakor nam niso verjeli, da smo res prosti vojaške službe ter da smo jo popolnoma odslužili. Mi smo na vse načine hoteli uradnike prepričati o naši poštenosti, pa nam niso verjeli. Končno so začeli listati po raznih knjigah, kjer so vendar našli zapiske glede naše vojaške službe. Nato so nam dali potrdila brez nadaljnega obotavljanja.

Toda zaprek ni bilo konca ne kraja. Zopet so nam rekli, da moramo imeti tudi potrdila od finančne uprave v Ljubljani. Mi smo hodili od Poncija do Pilata ter iskali potrebna potrdila. Dva naša sopotnika sta dobila potrdila od policijskega komisarja. Ko sva pa nadaljnja dva prišla k njemu po potrdilo, je rekel, da ga ne potrebujeva.

Ta finančna in policijska potrdila bi imeli pokazati na meji med Jugoslavijo in Italijo. Ker ga pa nisva mogla dobiti s svojim sopotnikom, sva morala iti kar brez njega.

Naposled je vendar prišel čas, da smo zapustili Ljubljano. Vozne listke smo si kupili do državne meje. Tisti, ki so imeli vse urejeno, so odšli proti vladu brez skrbi, toda jaz in moj sopotnik, ki nisva imela omenjenega po-